Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Església de Sant Genís de Masadella

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector est del terme municipal. Antiga parròquia i demarcació de Sant Genís de Masadella
Emplaçament	Carretera de Navàs a Viver i Serrateix (BV-4235), al km. 3,3 camí en direcció nord-est uns 300 m
Alçada:	473

Coordenades:

Latitud:	41.90979
Longitud:	1.85483
UTM Est (X):	405025
UTM Nord (Y):	4640394

Classificació

Número de fitxa	08141 - 446
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic Modern
Segle	XII-XVIII
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Falten algunes peces de coronament del campanar
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 36.EA. Núm. registre BCIL: 13952-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari Generalitat i altres	

inventaris	IPA 16859
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	08140A002000110000IP
Fitxes associades:	

Goigs de Sant Genís
Sant Genís (masia)
Església de Santa Creu del Mujal
Església parroquial de la Sagrada Família de Navàs

Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dj., 16/09/2021 - 16:13

Descripció

Església d'origen romànic reformada en la seva pràctica totalitat durant l'època moderna, de manera que de l'obra originària tan sols en queda part de les façanes i l'antic portal, avui tapiat. Es troba emplaçada sobre un petit promontori amb bones vistes al sud, a uns 150 m de la gran masia anomenada Sant Genís, igual que l'església. És un temple de dimensions modestes, d'una sola nau orientada a l'est, amb una lleugera desviació cap al sud.

La façana principal presenta un portal senzill amb arc escarser, un òcul al seu damunt i és rematada per un campanar d'espadanya de dos ulls. La resta de façanes són pràcticament cegues, amb l'excepció d'una petita finestra rectangular que s'obre al mur de la capçalera i dues finestretes a la part alta de la façana de migdia. Aquesta part alta s'hauria fet recréixer en època moderna. El costat de migdia queda tancat per un petit clos que acull un minúscul cementiri, amb un cubicle obrat modernament amb maó que aixopluga un grup de quatre nínxols. Sota la teulada el ràfec està decorat amb una doble línia feta de maó.

De l'antic edifici romànic (del segle XII) se'n conserva el mur de la façana principal (molt transformat) i el de migdia, on hi trobem la porta originària tapiada i restes molt puntuals de l'antiga cornisa. El portal consisteix en un arc de mig punt adovellat cobert per un guardapols decorat amb botons de pedra. Tant l'arc com l'arquivolta arranquen de sengles impostes, situades una a cada costat. L'imposta dreta té gravada la data 1782 i les lletres RT, que potser indicarien la reparació o reforma de l'església. És probable que l'església primitiva tingués una nau coberta amb volta de canó i absis semicircular.

A l'interior la nau és coberta amb volta de canó i és capçada amb un absis que només queda marcat per dins. Les parets són completament emblanquinades i destaquen les motllures de la cornisa que segueix l'arrencada de la volta i els arc torals. Sobre l'entrada s'aixeca un cor al qual s'hi accedeix per una escala situada a un costat. A l'absis s'hi conserva una imatge de sant Genís que no deu ser gaire antiga, possiblement del segle XIX. Encara avui és venerada com a patró de Navàs. A l'església parroquial de Navàs n'hi ha una reproducció que s'hi va col·locar el 2013.

Observacions:

Inscripció en llatí en un plafó de fusta que deixa constància de la restauració sufragada pels propietaris que es va fer l'any 1946.

Història

El lloc de Masadella apareix citat com “ipsa Messedela” l’any 977. La primera referència documental de l’església de Sant Genís la trobem el 1187 en l’acta de consagració de Sant Miquel de Viver, quan es detallen els límits de la demarcació parroquial. Es trobava al lloc de Mujal, primer, i de Massadella, després, situat als límits amb el castell de Viver. Segons Albert BENET (1984: 348), formava part del terme del castell de Castelladral. Tanmateix, Josep M. Badia sosté que el terme de Castelladral mai va ser tan extens i, segons aquest autor, no englobava els termes del Mujal, Sant Cugat del Racó, les Esglésies ni Sant Genís de la Masadella. La confusió es deu al fet que, en un moment donat, tant Castelladral com el Mujal van tenir els Peguera com a senyors, tot i que eren branques diferents de la família. El mas de Sant Genís ja existia i és citat aquest mateix any (1187) com a mas “Sancti Genesii”.

El 1293 és documentada l’església com a Sant Genís de “Modiallo”. A mitjan segle XIV es documenta Sant Genís de Masadella com a possessió senyorial. El rei Pere el Ceremoniós vengué al consell de Manresa la senyoria de sant Genís juntament amb el Mujal. Els documents dels segle XIV procedents de l’Arxiu Parroquial del Mujal assenyalen que els masos del pla de Navàs depenien de Sant Genís, que n’era la parròquia. En un testament del 1362 apareix citat Bernat de Nabars de la parròquia de Sant Genís de Mesadela. Així doncs, el territori al voltant de Sant Genís havia estat una parròquia i, a més, sembla que era també una senyoria amb el seu terme jurisdiccional. Tot sembla indicar que el mas Sant Genís exercia una certa capitalitat en aquesta demarcació, però no en coneixem gaires detalls.

Finalment, al segle XV l’església de Sant Genís es convertí en sufragània de la parròquia del Mujal. Però per la seva situació prop del pla de Navàs, abans del sorgiment del nucli de Navàs Sant Genís continuava sent el centre de les celebracions religioses que es feien en aquesta zona. Va exercir aquesta funció fins al segle XVII. A partir del segle XVIII ja és freqüent que les celebracions es facin a l’església del Mujal, i en comptades ocasions a la de Sant Genís.

En època moderna es van dur a terme importants reformes a l’església. La nau fou ampliada, s’hi van sobrealçar els murs, es féu una volta nova, s’allargà la capçalera i es devia suprimir l’absis que suposadament tenia el temple romànic. També s’obrí la porta del mur de ponent i es reformà l’antic campanar d’espadanya romànic. L’any 1782 es restaurà una de les impostes del portal romànic.

El 1896 el Bisbe Riu va fer una Visita Pastoral a la parròquia del Mujal. En l’acta s’esmenta l’església annexa de sant Genís, i es mana que se’n reparin els desperfectes causats per la humitat i que es desbrossi el cementiri. D’aquest període (1863) es conserven uns goigs que porten per títol ”Goigs del Gloriós Màrtir Sant Genís”, impresos a la impremta de Pau Roca, de Manresa.

A finals del segle XIX els navassencs van demanar al Bisbe que la missa que antigament es celebrava a Sant Genís el rector la pogués fer a l’església de la masia de can Vall, que era més propera al poble. El 1897 es construí l’església de Navàs, i a partir d’aleshores la de Sant Genís passà a ser una simple capella del mas. L’any 1946 va ser objecte d’una restauració sufragada pels seus propietaris.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). “Navàs”. *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 166.

BADIA, J.M. (1997). *Història de l’Església de Navàs. I - de la primera església a la Guerra Civil (1897-1939)*. Parròquia de Navàs 100 anys 1897-1997. Navàs. P. 11-15.

BENET, A. (1984). “Sant Genís de Massadella”. *Catalunya Romànica*. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, p. 348.

GAVIN, J. (1979). “Inventari d’Esglésies”. Bages, vol. 5. Arxiu Gavin. Barcelona, p. 142.

JUNYENT, F.; MAZCUÑAN, A. (1984). “Sant Genís de Massadella”. Catalunya Romànica. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, p. 348.

PIÑERO, J. (1994). *Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs*. Ajuntament de Navàs. Fitxa R. 9.